

Turun yliopisto
University of Turku

IDEOITA KITT-TIETOKANNAN KÄYTETTÄVYYDEN PARANTAMISEKSI

**Suunnittelija Kaisu Kesonen
Turun yliopiston kirjasto**

Turun yliopisto
University of Turku

TURUN YLIOPISTON KIRJASTON TILASTOTYÖRYHMÄ

Turun yliopiston ja Turun kauppakorkeakoulun kirjastot yhdistyvät 2010

Tilastotyöryhmälle tarvetta uuden laajemman organisaation myötä

- Käytäntöjen yhtenäistäminen
- Tilastotyöryhmä vastaa KITT-tilastoon syötettävien tietojen keruusta sekä tallentamisesta
- Koordinoi kirjaston yhteisten palveluiden, pääkirjaston, kurssikirjaston, kolmen tieteenalikirjaston tilastointia
- Tilastotyöryhmässä edustajia jokaisesta yksiköstä ja toiminnosta (toiminnan haavoittuvuus minimiin)

Turun yliopisto
University of Turku

TURUN YLIOPISTON KIRJASTON TILASTOTYÖRYHMÄ

Tilastotyöryhmän tehtäviä ja tavoitteita:

- Yhtenäisten toimintatapojen ja ohjeistusten luominen
- Tilastotiedon keruun hajauttaminen ja tietämyksen levittäminen
- Tilastotiedon keruuperiaatteiden selvittäminen
 - Manuaalinen keruu, koneelliset ajot, tietojen paikkansapitävyys
 - Manuaalisesti kerättävän tilastotiedon kartoitus, ohjeistuksen uudistaminen ja henkilökunnan kouluttaminen

Turun yliopisto
University of Turku

TURUN YLIOPISTON KIRJASTON TILASTOTYÖRYHMÄ

Tilastotyöryhmän tehtäviä ja tavoitteita:

- Perehtyminen KITT-tietokantaan ja KITT-käyttäjän käsikirjaan
 - Työryhmä keskustelee ohjeiden tulkinnoista yhdessä
- KITTin parannusehdotusten/ongelmakohtien pohdinta yhdessä Markun Laitisen kanssa
 - Yhteiset kokoukset ja vierailut

Turun yliopisto
University of Turku

TURUN YLIOPISTON KIRJASTON TILASTOTYÖRYHMÄ

Tilastotyöryhmän tehtäviä ja tavoitteita:

- TYKin organisaatorakenteen uudistaminen KITT-tietokantaan
 - 2010 kirjastojen yhdistyessä
 - 2011 kirjaston organisaatiomuutoksen yhteydessä
 - Kirjaston KITT-rakennetta järkevöitettiin esim. laitoskokoelmat näkyviin
 - TuAMKin, ÅAB:n ja TYKin ICT-kirjaston tilastoinnin yhdenmukaistaminen

TILASTOT JOHDON RAPORTOINNIN TUKENA

Tilastotiedon oikeellisuus on tärkeää, jotta tilastot voivat toimia johdon raportoinnin tukena

Tilastot mahdollistavat:

- Kirjastojen palveluiden tuottavuuden ja vaikuttavuuden mittaamisen
- Yhteisen mittariston kirjastojen käyttöön
- Tunnuslukujen laskennan
- Vertailun kirjastojen kesken

TILASTOT JA KIRJASTOJEN TUOTTAVUUS

KITTistä saatavat tunnusluvut tärkeitä indikaattoreita

- KITT laskee automaattisesti tilastotietojen pohjalta tietyt keskeiset tunnusluvut
- Tunnuslukujen avulla arvioidaan ja vertaillaan toimintaa niin kirjasto- kuin kirjastosektoritasollakin
- Kirjastojen johto käyttää tunnuslukuja moniin eri tarkoitukseen esim. panos-tuotos -mittarit

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Yleiset asiat

- KITT-käyttäjän käsikirjan ohjeet melko tulkinnanvaraisia
- Eri organisaatioiden tilastotietoja ei voi vertailla, jos tilastojen keräys- ja merkintäperusteet eivät ole yhdenmukaisia / selkeästi tiedossa kansallisella tasolla
- Kansainväliset ISO-standardit eivät aina määrittele ko. asioita tarpeeksi tarkasti
 - Voisiko näissä tapauksissa Suomi tehdä omia kansallisia tarkennuksia ohjeistuksiin?

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Aukioloajat

- Ohjeistus aukiolopäivien ja -tuntien yhteenlaskusta keskiarvosummiksi on epäselvä
 - Solmutasoille voidaan vielä syöttää ns. keskiarvosummia, mutta koko kirjaston tasolla tämä ei enää onnistu
- Pitäisikö aukiolotuntien ja -päivien laskenta olla vain kirjastoyksiköissä eikä summutua ylöspäin?

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Tiedonhaut

- Asiakaspalvelussa ja neuvonnassa vaikea merkitä jokainen tiedonhaku ylös
- Tiedonhaut vaihtelevat hyvin paljon keskenään
 - Mihin tiedonhakujen laskemisella lopulta pyritään?
 - Entä muu asiakaspalvelutyö?
 - Pitäisikö tilastoida vain maksulliset tiedonhaut?
- Onko tiedonhaun käsite jo vanhentunut KITTin määrittelemällä tavalla?

TIEDONHAKU (ENGL. SEARCH AND RETRIEVAL) =

TOIMENPITEET → DOKUMENTTEJA KOSKEVAN → TIEDON SAAMISEKSI
→ HAKUJÄRJESTELMÄN AVULLA

Tiedonhakua on esim.

Asiakas haluaa tietoa rajatusta aiheesta
= toimeksianto:

- suullinen tai kirjallinen
- jos asiakas samalla palvelukerralla muotoilee aiheitaan ==> sama toimeksianto
- yhdellä kertaa asiakas voi myös antaa useamman toimeksiannon
- jos asiakas uudella palvelukerralla pyytää tietoa muutetusta aiheesta ==> uusi toimeksianto
- Faktatiedon etsiminen (Mikä oli äänestysprosentti 1918 kunnallisvaaleissa?)
- Opastus tiedonlähteiden sisältöön
- Asiakasta opastetaan tekemään tiedonhakua itsenäisesti

Tilastoitavaa tiedonhakua ei ole esim.

- Kirjaston käytön tekninen opastus (Kirjaston tiloihin, aukioloon, tulostimen tai tietokoneen käyttöön jne. liittyvät kysymykset. ”Miten tätä laitetta käytetään?” tms.)
- ”Miten haen tästä tietokannasta?”
- Sijaintihaut (”Mistä löydän sen ja sen kirjan?”)
- Opastus, joka ei vaadi henkilöstöltä tiedonlähteiden käyttöä (”Missä on kopiokone?”)

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Sähköiset palvelut ja käyttäjäkoulutus

- Muistetaanko sähköisten palveluiden tilastointi?
 - Miten huomioidaan uudet sähköiset palvelut esim. twitter, chat, facebook, joiden kautta vastataan asiakkaiden kysymyksiin yhä enemmän?
- Käyttäjäkoulutuksessa merkittävä vain kirjaston antamat opintopisteet (unohdettava vanha ”laskennallinen” ohje)

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Kokoelmien määrittelyä ja otsikointia voisi selventää

- Digitaalisten dokumenttien alakohdat ovat harhaanjohtava ja vaativat aina tarkistamista
 - Digitaaliset tallenteet (sy)
 - Verkkoarkisto
 - Verkkodokumentit (nimekkeet)
 - sähkökirjat
 - elektroniset patenttijulkaisut
 - audiovisuaalinen aineisto
 - musiikkiäänitteet
 - äänikirjat
 - visuaaliset
 - audiovisuaaliset
 - muut digitaaliset aineistot
 - Selkeämpi jako olisi esim. paikalliskäyttöön saatavilla oleva digitaalinen aineisto ja verkkoaineisto

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Kokoelmat

- Kausijulkaisutilausten laskeminen on hyvin vaihtelevaa eri kirjastoissa; kukaan ei tunnu tietävän, miten tilaukset pitäisi laskea?
- TYK laskee tilaukset hankintamoduulin tiedoista + lisää lahjat sekä vaihdot itse tehdyistä listauksista

KITTIN KEHITTÄMIS- JA ONGELMAKOHTIA

Kokoelmat

- Kausijulkaisutilauksilla (1.14.c.1) tarkoitetaan kaikkia kausijulkaisuja
 - Maksettuja, vaihtoja että muilla tavoin kokoelmiin otettuja julkaisuja
 - Ei kuitenkaan vapaakappaleita
- Voidaanko luopua kausijulkaisutilausten tilastoinnista?
 - Mihin tarvitaan ko. tietoa, kun kausijulkaisuihin käytetyt rahat ja nimekemäärät on tilastoitu muissa kohdissa?

TOIVEITA KITT2:SELLE

Pohdittava, mihin tarvitsemme KITTiä?

- Onko työkalu vain kirjastoille vai pitäisikö myös muiden toimijoiden pystyä ymmärtämään KITTin rakennetta ja sisältöä paremmin?
- Mitä kaikkea tietoa tarvitsemme valtakunnallisesti vertailtavaksi?
 - Mistä voisimme luopua?
 - Mitä uutta pitää ottaa mukaan?
 - Mistä asioista haluamme tunnuslukuja?

TOIVEITA KITT2:SELLE

Pohdittava, mihin tarvitsemme KITTiä?

- Voisiko KITTiä käyttää jatkossa sujuvammin toiminnan suunnittelussa esim. panos-tuotos – laskenta monipuolisemmaksi?
 - Mitä kaikkea halutaan jatkossa seurata?
 - Mistä asioista uusia tunnuslukuja?
 - Uusien palvelujen vaikutukset / kustannukset
 - Tilojen määrä / muunneltavuus / monipuolisuus suhteessa opiskelijoihin, aukioloaikoihin, henkilökuntaan

TOIVEITA KITT2:SELLE

Aikasarjojen yhdistely tärkeää tulevaisuudessa

- Korkeakoulujen rakenteellinen kehittäminen näkyy myös KITT-tietokannassa
- Organisaatorakenteen muuttuessa aikasarjojen tekeminen on mahdollistettava
- Edeltäjä-seuraaja -rakenne

TOIVEITA KITT2:SELLE

KITTin rakenteen, kokonaisuuksien ja nimien selkeyttäminen

- Sisällysluettelo helpottaisi kokonaisuuksien hahmottamista
 - Alasvetovalikot käyttökelpoisia!
- Selkeyttä kokoelmien nimiin ja ryhmittelyihin
 - Kokonaisuuksia selkeästi nimettynä
 - Näin kirjaston ulkopuolisetkin ymmärtäisivät, mitä eri aineistot tarkoittavat
 - Nyt mikromuotoinen aineisto, av-aineisto, digitaaliset dokumentit

TOIVEITA KITT2:SELLE

KITTin uudistaminen vastaamaan kirjastojen nykytilannetta

- Tietopalvelun tilastoinnin uudistaminen tarpeen
- Minne tilastoidaan uudet palvelut esim. bibliometriikka-, julkaisu- ja tutkimuksen tuen palvelut, facebook, chat yms. merkitään?
- Miten jatkossa tilastoidaan kirjastojen laajentuva yhteiskunnallinen vuorovaikutus ja asiantuntijuus?

TOIVEITA KITT2:SELLE

- Asiakaskategoriat selkeämmiksi
- Kaukopalvelun muuttuminen
 - UB-lainaus tai saman organisaation kirjastojen hajaantuminen maantieteellisesti kauaksi toisistaan
- Tilojen ja laitteiden uudistuminen huomioon esim. oppimiskeskustilat tai 24/7-tilat näkyviin
 - Millä tarkkuudella laitekantaa järkevä eritellä?
 - Haasteena teknologian nopea kehittyminen ja ryhmittelyiden vanhentuminen

TOIVEITA KITT2:SELLE

Selkeä, yksiselitteinen ohjeistus

- Enemmän keskitettyä tiedotusta standardien muuttumisesta ja sen vaikutuksesta tilastointiin
 - Kansallisten tarkennusten tarve
- Tilastointiin ja KITTiin liittyvien kysymysten vastaukset kaikkien näkyville reaaliajassa esim. wiki
 - Selkeät ohjeet KITT-käyttäjän käsikirjaan / wikiin esim. elektronisten lehtien tuplatietojen poistamisesta

TOIVEITA KITT2:SELLE

- Miten paljon ISO-standardit vaikuttavat uuden KITT2 rakentamiseen?
- KITT2 suunnitteluun mukaan laajasti toimijoita kirjastokentältä
 - Myös ohjausryhmä tarpeen KITT2:sen suunnittelussa ja käyttöönotossa
- Yhteensopivuus UKJ:n ja Finnan kanssa (rajapintoja myös muihin järjestelmiin?)
 - Mitä tietoja saadaan poimittua UKJ:stä ajoina?
 - Miten Finnan oma tilastotyökalu vaikuttaa KITT2:sen käyttöön?